

SAGARDOTEGIAK

XIII. mendeko burdinolan XXI.eko kupela

Irungo Meaka auzoan, izen berdinez ezagutzen den errekaen bazterrean, 1200. urtera salto egin dugu, Ola sagardotegian sartu eta hari pegatuta dagoen Erdi Aroko burdinolaren dimentsioei begira: Arantzateko burdinola. Oraindik belztuta kontserbatzen dituen hiru metro zabalerako kareharrizko hormetatik barrena, presatik burdinolaraino ailegatzen zen ur korrontea sentitu daiteke.

| ITSASO ZUBIRIA ETXEBERRIA |

BURDINOLA ZAHARRA geldirik dago, baina ondoan daukan sagardotegiak nolabaiteko bizia eman dio. Eraikuntzagaratik bereizten diren sagardotegiak ez dira bat eta bi. Badaude XV. eta XVI. mendeko baserrietan eraikitako sagardotegiak, upategiak lurpean dauzkaten sagardotegiak, bai eta fatxadagaratik ezagun direnak. Ola sagardotegiak aukera izan du Erdi Aroko burdinola batekin pareta elkarbanatu eta haren aztarnak kontserbatzeko. Sagardotegia 1999an eraiki zuten eta horma oso bat dago burdinola zaharraren harria mantenduz egina, bere kolore beltz eta guzti. Etxea iraganeko olaren kontra dago, beraz, eta Erdi Aroko eraikuntzaren pasadizo eta zirrikitu guztiak bezeroari irekita daude. Kontserbazio lan handia eginda dauka eraiki-

nak, eta sagardoa probatzearekin batera, gertutzen direnek gure herriko historiaren parte txiki hori ezagutzeko aukera dute.

Burdinolaren pareta sendoenetako batean dago sagardotegirako sarrera, eta zubitxo bat pasata aurkituko dugu jangela. Sartu aurretik, baina, burdina landuko zuten lekuan belardi txiki bat, jolas-parkea eta frontoia daude, eta inguruan, etxekoek berreskuratu ahal izan duten tresneria ikusgai. Ināki Bengoetxea sagardozaleak onartu digunez, beste hainbat lanabes gordeta dauzka oraindik eta museo txiki bat egiteko asmoa daukate. Olako hormen artetik igarota harrizko arku bat aprobeztatuz burdinolan bertan kupel bat ere badaukate jarrita, XIII. mendea XXI.arekin uztartuz. Mundu berezia sortzen da, duela ehunka urte bertan lanean arituko zirenak irudika ditzakegulako, harrizko bloke horien artean. Tradizioari eta historiari eusteko ahaleginean, sagardotegiaren eta orain 800 urteko olaren arteko harmonia mantenduz, ez dira eraikinean soilik zentratzen. Beren produktu nagusia sagardoa izaki eta etxean Euskal Herriko historiaren horrenbeste mintzatzen direla-eta, koherentzia eman nahi izan diote guztiari, sagardoa bertako fruituarekin eginez. Gaur egun behar izaten duten sagarraren %90 beren sagastietatik eskuratzeko gai dira, eta falta dutena inguruko baserritarrei erosten diete. Hamabost hektarea dauzkate 3.000 sagarrondo beteta.

Garai batean baserri ugartan lez, Olan ere maizter bizi izan ziren urte luzez. Ināki Bengoetxea umetan halaxe bizi izan zen gaur Ola sagardotegia dagoen lekuan bertan, 1936ko gerran minen almagazera izandakoan, eta gerora erosi egin zuten baserria. Beti sagardoa egin dute Bengoetxeatarren etxean, hasieran euren kontsumorako bazen ere. Beraz, tolarearen

Eraikin bereziak

Ola sagardotegiak (telefonoa: 943 62 31 30) Arantzateko burdinola berezitasun duen moduan, eraikuntzan berezitasunen bat duten sagardotegiak dira honakoak:

- Saizar sagardotegia (Usurbil, Gipuzkoa). 943 37 39 95
- Oiharte sagardotegia (Zerain, Gipuzkoa). 943 50 10 13
- Lizeaga sagardotegia (Astigarraga, Gipuzkoa). 943 46 82 90
- Astiazaran sagardotegia (Zubieta, Gipuzkoa). 943 36 12 29
- Zalbide sagardotegia (Abaltzisketa, Gipuzkoa). 943 65 21 76
- Uxarte sagardotegia (Amorebieta-Etxano, Bizkaia). 946 30 88 15

Ola sagardotegiaren aurrealdea, antzina burdinola izandakoan. Ezkerreko irudian, Iñaki Bengoetxea jabea, txotx egiten.

funtzioa ezagun, bezeroari irekitako sagardotegia egitea erabaki zuten, lehengo estetika mantenduz eta Arantzateko burdinolari probetxua ateraz. Jabea arotza da ofizioz, eta bere eskuz eraiki zuen sagardotegia. Ordurako, burdinola ere erosita zeukaten, 1988an, eta nahiz eta hasiera batean Udalak eraikinaren izaera historiko eta publikoa aldarrikatu, etxekoek hartu zuten ola zaharra mantendu eta ezagutarazteko ardura. Hala, sagardotegia egitearekin batera, Arantzate ola zaharberritzeko lanak abiatu zituzten. 200 tona hondakin atera zituztela dio Bengoetxeak, eta hormek urtean behin garbitu eder bat jasotzen dutela kontatu du barrez, karean segituan itsasten baitira landareak eta berehala hazten baitira adaxkak paretetan.

Sagardotegi zerbitzua urtarriaren azken egunetatik maiatzaren bukaerara arte eskaintzen dute Olan, eta uda eta udazkenean erretegi moduan funtzionatzen du, eguneko menu eta guzti. Urte garai horretan bisita gidatuak ere antolatzen dituzte burdinolaren historia eta sagardoaren prozesua ezagutzera emateko.

Ez zen garaiko burdinola bakarra

Arantzate, Ibarrola eta Urbe burdinolak ezagutzen dira Meaka auzoan. Erromatar garai-

300 metro gorago, XVIII. mendeko labeak ikus daitezke oraindik. Pentsa zer-nolako garrantzia izango zuen guneak, tren propioa ezagutu baitzuen bailarak antzina

tik inguru horietan minak egon direla gauza jakina da, eta ondoren sartu ziren frantziarrak, ingelesak, alemaniarrek eta asturiarrak zonaldeko aberastasunaren jabe izan ziren. Arantzate da Meakako hiru burdinoletan mantentzen den bakarra, dorretxe eta guzti. Beste dorretxe baten aztarnak ere badaude, baina hura, Arantzate ez bezala, armarririk

gabe. Bestalde, ez da iraganak utzitako aztarna bakarra: 300 metro gorago, XVIII. mendeko labeak ikus daitezke oraindik. Pentsa zer-nolako garrantzia izango zuen guneak, tren propioa ezagutu baitzuen bailarak antzina.

Arantzateko dorretxearen nagusiak XV-XVI. mendean izendatzen dira artxiboetan: Pedro de Arantzate izena agertzen da paperetan. Irungo Udaletxe inguruan, San Joan plazaren iskinan, beste jauregi bat zuen Pedro de Arantzatek, orain Gaztelumendi taberna dagoen tokian. Aurrerago Pedro de Urdanibia deitura topatzen dugu idatzietan, eta orain golf zelaia den lekuan agertzen da. Armarririk berarekin beste bi errota, jauregi bat eta abar aurkitu dira. Hortaz, etxekoek ez dakite Erdi Aroan zein jauntxoena zen egungo sagardotegia, baina XV-XVI. mendetik aurrerako historia zertxobait argitu ahal izan dute. ■

